

21 ROKOV V PEKLE

DUŠAN
BORŽENSKÝ

V rozhovore so Soňou Vancákovou

*„Nádej - to je všetko, čo mi ostalo a na čom staviam.
Je to moje najcennejšie bohatstvo dnes aj v budúcnosti.
Každému túto nádej doprajem.“*

21 ROKOV V PEKLE

DUŠAN
BORŽENSKÝ

V rozhovore so Soňou Vancákovou

EQUILIBRIA

Dušan Borženský

21 ROKOV V PEKLE

(v rozhovore so Soňou Vancákovou)

Editor a spoluautor: PaedDr. Soňa Vancáková, PhD.

Jazyková korektúra: Barbora Benešová

Grafický návrh obálky: Klaudia Jutková

Fotografia na obálke: Róbert Bejda

Typografická úprava a sadzba: Monika Hrušková

Rok vydania: 2021

Počet strán: 144

Vydanie: prvé

Vydavateľ a tlač: EQUILIBRIA, s. r. o., www.equilibria.sk

WWW.IQKNIHY.SK

ISBN 978-80-8143-285-9

Dušan Borženský

21 ROKOV V PEKLE

(v rozhovore so Soňou Vancákovou)

OBSAH

1. Detstvo.....	9
2. Mladosť.....	21
4. Väzenie	39
5. Tvorba	95
6. Choroba	107
7. Povedali o Boržovi.....	131
8. Väzenský slovník.....	141

1.

.....

Detstvo

Moji rodičia sa často hádali. Bítka, mama celá skrvavená... To sa často opakovalo až do mojích jedenástich rokov, vlastne do ich rozvodu. Brat to celé prežíval horšie, bol starší. Teda detstvo bolo skôr napäte strachom o mamu a smutné. Neznášal som napätú atmosféru v našej rodine.

Aké detstvo si prežil? Bolo šťastné, alebo skôr smutné?

Moji rodičia sa často hádali. Bitka, mama celá skrivená... To sa často opakovalo až do mojich jedenástich rokov, vlastne do ich rozvodu. Brat to celé prežíval horšie, bol starší. Teda detstvo bolo skôr naplnené strachom o mamu a smutné. Neznášal som napätú atmosféru v našej rodine.

V čom si obdivoval svoju mamu?

Svoju mamu som veľmi miloval a vážil si ju. Ak som ju v niečom obdivoval, tak to bola jej odvaha vracaj sa domov, keď vedela, čo bude nasledovať...

Aký bol tvoj otec?

Vždy a v každom zamestnaní najlepší pracovník. Bol niekoľkokrát ocenený medailou za najlepšieho pracovníka. Na druhej strane bol žiarlivec, bitkár a tyran. Až keď si otec našiel druhú ženu, úplne sa zmenil – a to v každom ohľade.

Ako by si charakterizoval vzťah svojich rodičov?

Moja mama bola vysoká a veľmi atraktívna. Mala veľmi peknú postavu. Otec bláznil, keď s niekým viedla rozhovor, a na niekoho sa usmiala, či sa nechala objať. Vzťah bol teda vždy napätý, neistý. Mama ho nezvládala, začala fajčiť, požívať alkohol a utekať z domu. Ja s bratom sme ju aj do polnoci čakali na okne v napätí, čo sa stane, keď príde. Aj keď sme zaspali, hádka a následná bitka nás vyhodili z postele. A keď sme uvideli mamu, aká je zaliata krvou, utekali sme na políciu na boso v pyžamách... Zákon na ochranu žien vtedy nebol a tak, aj keď otec skončil v záchytke, ráno bol doma a všetko sa opakovalo.

Už v detstve si preukazoval veľkú odvahu. Vyjsť po tme, v pyžame, ako malé dieťa a hľadať pomoc, to by nedokázal hocikto. Myslíš, že máš odvahu v krvi, alebo si ju získal v ťažkých životných skúškach?

Keď som s bratom vybehol z bytu, iba na boso a v pyžamách, hľadať pomoc, nebolo to o našej detskej odvahe. Bolo to o panickom strachu o mamu,

z ktorej všade striekala krv, a ktorú sme nevedeli, ako zachrániť. Mama kričala: „Utečte, utečte!“, tak sme utekali. No a kde inde, keď nie na políciu? Nemyslím si, že by som mal nejako zvlášť veľkú odvalu. Je to, povedal by som, skôr povahová črta, odovzdať sa tomu, čoho sa mám báť, ak niet východiska. Poviem si: „Dobre, prijmem to a ako to dopadne, sa ukáže.“

Potom sú situácie, ktoré prídu a nemôžete si vybrať. Samotka, klieťka, navýšenie trestu na 23 rokov. Nemôžete sa poddať strachu a obavám, lebo o to im ide, aby ste to nezvládli. Nestačí im oddeliť páchatela od spoločnosti, treba mu nahnať strach spôsobom neúnosného výkonu trestu.

Obava a strach v mojom živote veľakrát nemali miesto z dôvodu, aby som prežil.

Koľkých máš súrodencov?

Jedného vlastného brata Martina. Po rozvode som mal ďalších troch nevlastných.

Aký vzťah si mal s bratom Martinom?

Od pätnástich rokov šiel na vojenskú školu, tak sa náš vzťah pretrhol a ochladol. V osemnástich sa oženil, žil v Žiline a tam sa aj v kasárňach naučil piť alkohol a fajčiť. Potom sa rozviedol a došiel domov. Naše názory boli rozdielne.

Ja som od pätnástich rokov vyrastal na ulici, veľa som sa bil. Stále ma riešili policajti za výtržnosti, naháňali ma, mlátili, zatýkali a prepúšťali. Bolo to ešte v dobe komunizmu.

Prezrad' nám, aký máš najkrajší zážitok s bratom.

Brat našiel hlbokú dieru, ktorú preskakoval na bicykli tak, že vybehol na kanál, preletel dieru a na druhej strane frajersky zabrzdil. Chcel som sa mu vyrovnáť, a tak som sa premiestnil bicyklom na štartovaciu čiaru, aby som mal dobrý rozbeh. Mal som bicykel ukrajinu, teda ťažký bicykel na preskakovanie, a tak ma aj brat varoval, že to nepreskočím a skončím v jame. Stále som mal viac odvahy ako rozumu, mal som vtedy desať rokov a brat jedenásť. Roztočil som pedále, vybehol na kanál a stratil som sa v hlbkej jame. Brat najprv v panike príbehol, stál nad jamou a pýta sa: „Duško, Duško, žiješ?“ V tej jame bolo plno hovien a ja som ich mal

všade na sebe. Brat, keď mi podával ruku, to zacítil, odtiahol ruku a začal sa rehoť. Musel som v tej jame vrieskať jak pavían. Brat mi nakoniec hodil dosku, po ktorej som vyliezol von. Bicykel, až na predné koleso, dopadol dobre.

Túto udalosť mi brat často pripomínal, keď som ho nechcel počúvať: „Duško, aby si neskončil v jame plnej hovien!“

Spomínaš na niečo, čo ste s bratom spolu vyviedli?

Utkvela mi spomienka na spoločné fajčenie na záchode. Mama fajčila cigarety značky CLEA. Zobrali sme jej dve cigarety a na záchode sme si zapálili. Mal som vtedy asi sedem a brat osem rokov. Zrazu začala mama búchať na dvere záchoda. Hodili sme cigarety do záchoda a spláchli. Oháňal som sa rukami, aby som zahnal dym. Cigarety sa nedali spláchnuť a mama za dverami besnela. Brat odomkol, mama vbehla dnu a topánku s opätkom mala v ruke. Oboch nás zbila a vynadala nám. Nastrašila nás, že to povie otcovi, no nakoniec to nepovedala a prešlo nám to.

Čoho si sa bál ako dieťa?

Ako každé dieťa – otca, čertov, noci, učiteľov. Otca preto, lebo som bol živé dieťa a stále som niečo vyviedol, či niekoho zbil. Čertov preto, lebo prebúdzali moju fantáziu. Noci som sa bál, lebo som vedel, čo bude, keď príde mama neskoro... Strach z učiteľov bol spôsobený ich správaním, lebo nás bili, keď sme neboli pripravení, alebo sme niečo vyviedli.

Za komunistov boli rodičia prísnejší, ako sú dnes. Za všetko som bol mlátený. Bitka bola na dennom režime. Bol to vzorec pre poslušnosť a dodržiavanie disciplíny i poriadku. Keď mlátenie detí v školách bolo samozrejmosťou, tak to ako samozrejmosť brali aj deti. Bol to prejav vtedajšej authority. Bil nás aj riaditeľ, aj zástupca školy.

Spomínaš si ešte na nejakú skúsenosť, keď si ako dieťa prejavil odvahu?

Boli sme s bratom na kolotočoch. Mama nám dala peniaze a šla ku kamoške na kávu. Kúpili sme si v stánku lístky na veľké ruské kolo. Ako sme sa otočili a prešli pár krokov, obstáli nás cigáni a chceli nám zobrať lístky